

Cynllun Archwilio 2016

Cyngor Dinas Caerdydd

Blwyddyn archwilio: 2015-16

Cyhoeddwyd: Chwefror 2016

Cyfeirnod y ddogfen: 173A2016

Statws y ddogfen

Paratowyd y ddogfen hon at ddefnydd mewnol Cyngor Dinas CaerdyddCyngor Dinas Caerdydd fel rhan o'r gwaith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Nid oes unrhyw gyfrifoldeb ar yr Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog na chyflogai arall yn unigol, nac i unrhyw drydydd parti.

Os gwneir cais am wybodaeth y gallai'r ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus wrth ymdrin â cheisiadau, yn cynnwys ymgynghori â thrydydd partiion perthnasol.

Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partiion perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon i Swyddfa Archwilio Cymru yn infoofficer@wao.gov.uk.

Cynnwys

Cynllun Archwilio 2016

Crynodeb	4
Archwilio ariannol	4
Ardystio hawliadau a ffurflenni grant	7
Gwaith arall a wnaed	8
Archwilio perfformiad	8
Y ffi, y tîm archwilio a'r amserlen	10
Datblygiadau yn y dyfodol i'm gwaith archwilio	13

Atodiadau

Priod gyfrifoldebau	14
Crynodeb o waith ardystio hawliadau grant	16
Astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol	19

Cynllun Archwilio 2016

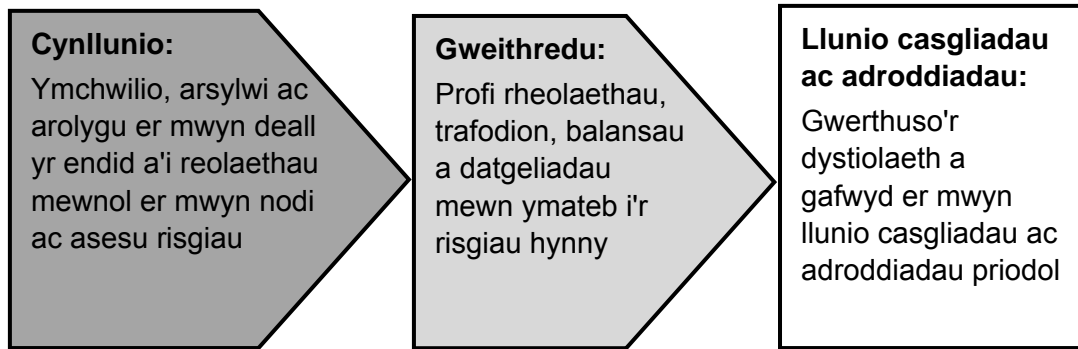
Crynodeb

1. Fel eich archwilydd allanol, fy amcan yw cynnal archwiliad sy'n cyflawni fy nyletswyddau statudol fel Archwilydd Cyffredinol a'm rhwymedigaethau o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004, Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur), Deddf Llywodraeth Leol 1999, a'r Cod Ymarfer Archwilio, sef:
  - archwilio eich datganiadau ariannol ac ardystio pa un a ydynt yn 'gywir a theg';
  - asesu a ydych wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran y defnydd o adnoddau;
  - archwilio ac asesu a ydych wedi cyflawni eich dyletswyddau ac wedi bodloni gofynion y Mesur; a
  - chynnal astudiaethau i'm galluogi i wneud argymhellion ar gyfer gwella darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd neu ar gyfer gwella trefniadau rheoli ariannol neu drefniadau rheoli eraill.
2. Diben y cynllun hwn yw nodi'r gwaith y bwriadaf ymgymryd ag ef, pryd yr ymgymmerir ag ef, faint y bydd yn ei gostio a phwy fydd yn ymgymryd ag ef.
3. Ni chyfyngwyd arnaf wrth gynllunio cwmpas yr archwiliad hwn.
4. Nodir fy nghyfrifoldebau, ynghyd â chyfrifoldebau'r rheolwyr a'r rheini sy'n gyfrifol am lywodraethu, yn [Atodiad 1](#).

Archwilio ariannol

5. Fy nghyfrifoldeb i yw cyhoeddi tystysgrif ac adroddiad ar y datganiadau ariannol sy'n cynnwys barn ar eu 'cywirdeb a'u tegwch'.
6. Rwyf hefyd yn ystyried a yw Cyngor Dinas Caerdydd (y Cyngor) wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau ac yn adrodd drwy eithriad os nad yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cydymffurfio â gofynion.
7. Mae [Atodiad 1](#) yn nodi fy nghyfrifoldebau yn llawn.
8. Mae'r gwaith archwilio a wneir gennyf er mwyn cyflawni fy nghyfrifoldebau yn ymateb i'm hasesiad o risgiau. Mae'r ddealltwriaeth hon yn galluogi i mi ddatblygu dull archwilio sy'n canolbwyntio ar fynd i'r afael â risgiau penodol gan roi sicrwydd ar yr un pryd ynglŷn â'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd. Mae tri cham i'm dull archwilio fel y nodir yn [Arddangosyn 1](#).

Arddangosyn 1: Fy null archwilio

9. Nodir y risgiau o gamddatganiadau perthnasol yr ystyriaf eu bod yn sylweddol ac y mae angen rhoi ystyriaeth archwilio arbennig iddynt o ganlyniad i hynny yn [Arddangosyn 2](#), ynghyd â'r gwaith y bwriadaf ymgymryd ag ef i ymdrin â hwy.

Arddangosyn 2: Risgiau archwilio ariannol

Risg archwilio ariannol	Ymateb archwilio arfaethedig
<p>Bargen Dinas Prifddinas-Ranbarth (y rhanbarth) Caerdydd:</p> <p>Trefniadau a gaiff eu negodi gyda'r llywodraeth yw bargeinion dinas sy'n rhoi mwy o atebolrwydd dros gamau gweithredu yn gyfnewid am bwerau newydd i helpu i annog twf a swyddi. Mae borgen y rhanbarth yn cynnwys 10 awdurdod lleol yn Ne Cymru. Er mwyn bwrw ati â'r broses negodi, lluniwyd Bwrdd Partneriaeth Bargen Dinas a gefnogir gan nifer o grwpiau. Ym mis Tachwedd 2015, gwnaeth y rhanbarth brif gyflwyniad am Fargen Dinas gwerth £1.28 biliwn i Drysorlys y DU gyda Llywodraeth Cymru yn ymrwymo i ddarparu hyd at £580 miliwn o gyllid cyfalaf. Bydd risgiau ariannol, llywodraethu a darparu yn gysylltiedig â rhaglen mor sylweddol, a bydd angen rheoli'r risgiau hynny.</p>	<p>Gan gysylltu'n agos gydag archwilwyr allanol y naw Awdurdod Lleol arall, bydd yn fy nhîm archwilio yn monitro cynnydd gyda chynnnig Bargen Dinas y rhanbarth a chyflawni gwaith cynnar fel y bo angen i asesu'r trefniadau presennol ac arfaethedig o ran ariannu a llywodraethu. Byddwn hefyd yn ystyried y gwaith a wnaed gan Drysorlys EM i graffu ar effeithiolrwydd trefniadau llywodraethu'r rhanbarth.</p>

Risg archwilio ariannol

Heriau Ariannol:

Mae'r Cyngor yn parhau i wynebu heriau ariannol sylweddol fel gweddill y sector cyhoeddus. Mae'r pwysau ariannol hyn yn cynyddu'r risg y caiff balansau yn y datganiadau ariannol eu camdrafod er mwyn cyflawni'r sefyllfa a ragwelwyd ar gyfer diwedd y flwyddyn.

Rheoli asedau

Mae nifer o gynlluniau gan y Cyngor yn yr arfaeth neu'n mynd rhagddynt sy'n cynnwys modelau darparu amgen, ailddatblygu ac adfywio, gwaredu asedau, achosion posibl o drosglwyddo asedau ac ati. Mae risgiau na chaiff goblygiadau ariannol y cynlluniau hyn eu hadlewyrchu'n briodol yn y cyfrifon.

Cyfalafu gwariant

Yn 2014-15, gwnaethom nodi bod rhai enghreifftiau o wariant referniw wedi'u cyfalafu'n anghywir yn y cyfrifon. Nid oedd hyn yn berthnasol yn 2014-15, ond roedd angen gwella'r prosesau ar gyfer nodi a chyfalafu gwariant perthnasol.

Cynllun diswyddo gwirfoddol/Pecynnau ymadael

Mae'r angen i sicrhau arbedion ariannol yn ystod y blynyddoedd diwethaf wedi arwain at ostyngiad sylweddol yn nifer y staff, a disgwylir i fwy o staff adael yn 2015-16. Mae risgiau, gan fod nifer sylweddol o staff yn gadael, na fydd digon o ffocws ar y broses o weithredu rheolaethau ariannol a rheolaethau rheoli allweddol ac na chaiff cost y cynllun diswyddo gwirfoddol ei hadlewyrchu'n briodol yn y cyfrifon.

Llunio'r Datganiadau Ariannol

Mae'r amserlen ar gyfer llunio'r datganiadau ariannol yn heriol o hyd. Bydd angen i'r rheolwyr sicrhau bod trefniadau priodol ar waith ar gyfer paratoi a goruchwylio datganiadau ariannol cadarn, ac y darperir papurau gwaith o ansawdd da, ar ddechrau'r archwiliad, gyda'r ddau yn cael eu hadolygu gan uwch reolwyr priodol.

Ymateb archwilio arfaethedig

Bydd fy nhîm archwilio yn adlewyrchu sefyllfa ariannol y Cyngor wrth gynllunio'r archwiliad a bydd yn cyfeirio profion archwilio at y meysydd lle ceir y risg fwyaf.

Bydd fy nhîm archwilio yn adolygu sut y rhoddwyd cyfrif am y cynlluniau hyn er mwyn sicrhau bod cofnodion cyfrifyddu yn gywir.

Bydd fy nhîm archwilio yn adolygu'r prosesau diwygiedig sydd ar waith er mwyn sicrhau bod gofynion Cod CIPFA ar gyfer cyfalafu gwariant yn cael eu cymhwyso.

Bydd fy nhîm archwilio yn adolygu'r rheolaethau allweddol ar gyfer y systemau ariannol perthnasol er mwyn sicrhau bod y rheolaethau yn effeithiol o hyd ac er mwyn sicrhau y caiff yr holl gostau sy'n gysylltiedig â staff yn ymadael eu nodi'n gywir o fewn meysydd gwariant a darpariaethau'r gwasanaeth.

Bydd fy nhîm archwilio yn:

- rhoi cymorth a chyngor i'r Cyngor lle bynnag y bo'n bosibl heb beryglu ein hannibyniaeth;
- adolygu cynlluniau cau cyfrifon er mwyn sicrhau bod trefniadau ar waith i lunio datganiadau ariannol cadarn o fewn yr amserlen benodedig; a
- chytuno ar amserlen ar gyfer archwilio ac ardystio'r datganiadau ariannol.

Risg archwilio ariannol

Risgiau o ran Twyll

Mae risg y bydd rheolwyr yn diystyru rheolaethau ym mhob endid ar hyn o bryd. Am nad oes modd rhagweld sut y gallai rheolaethau gael eu diystyru yn y fath fodd, ystyrir ei bod yn risg sylweddol ym mhob archwiliad.

Ymateb archwilio arfaethedig

Bydd fy nhîm archwilio yn:

- profi priodoldeb cofnodion mewn dyddlyfrau ac addasiadau eraill a wnaed wrth baratoi'r datganiadau ariannol;
- adolygu amcangyfrifon cyfrifyddu i ganfod unrhyw duedd; a
- gwerthuso'r rhesymeg dros unrhyw drafodion sylweddol nad oes a wnelont â busnes arferol.

10. Nid wyf yn ceisio cael sicrwydd llwyr ar gywirdeb a thegwch y datganiadau ariannol a'r nodiadau cysylltiedig, ond mabwysiadaf gysyniad o berthnasedd. Fy nod yw nodi camddatganiadau perthnasol, hynny yw, y rheini a allai gamarwain y sawl sy'n darllen y cyfrifon. Caiff y lefelau a ddefnyddiaf i farnu bod camddatganiadau o'r fath yn berthnasol eu nodi yn fy adroddiad i'r Pwyllgor Archwilio cyn cwblhau'r archwiliad.
11. At ddibenion adrodd, byddaf yn ymdrin ag unrhyw gamddatganiadau sydd islaw lefel 'ddibwys' (pump y cant o berthnasedd neu £100,000, pa un bynnag sydd isaf) fel materion nad oes angen i'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu eu hystyried ac felly ni fyddaf yn cyflwyno adroddiad arnynt.
12. Mae fy ffioedd yn seiliedig ar y tybiaethau canlynol:
  - bod y wybodaeth a ddarperir i ategu'r datganiadau ariannol yn amserol, o'r ansawdd disgwyltiedig a'i bod wedi'i hadolygu at ddibenion sicrwydd ansawdd;
  - bod safleoedd a chyfleusterau priodol yn cael eu darparu i alluogi fy nhîm archwilio i gyflawni'r archwiliad yn effeithlon;
  - y bydd yr holl swyddogion priodol ar gael yn ystod yr archwiliad;
  - bod yr holl reolaethau a gwiriadau angenrheidiol ar waith gennyh i alluogi'r Swyddog Ariannol Cyfrifol i roi'r holl sicrwydd sydd ei angen arnaf yn y Llythyr Sylwadau a anfonir ataf; a
  - bod rhaglen waith arfaethedig y gwasanaeth Archwilio Mewnol wedi'i chwblhau a bod y rheolwyr wedi ymateb i faterion a allai fod wedi effeithio ar y datganiadau ariannol.
13. Yn ogystal â'm cyfrifoldebau o ran archwilio datganiadau ariannol statudol y Cyngor a nodwyd uchod, mae hefyd yn ofynnol i mi ardystio datganiad a gyflwynir i Lywodraeth Cymru sy'n rhoi gwybodaeth am y Cyngor i gefnogi'r gwaith o baratoi Cyfrifon y Llywodraeth Gyfan.

Ardystio hawliadau a ffurflenni grant

14. Gofynnwyd i mi wneud gwaith ardystio ar hawliadau a ffurflenni grant y Cyngor fel y nodir yn [Atodiad 2](#).
15. Nodir fy ffi archwilio ar gyfer y gwaith hwn yn [Arddangosyn 5](#).

Materion cyffredinol a nodwyd

16. Mae **Arddangosyn 3** yn crynhoi'r materion pwysicaf a/neu'r materion a gododd dro ar ôl tro a nodwyd gennyf wrth wneud gwaith ardystio grantiau yn 2014-15.

Arddangosyn 3: Materion cyffredinol sy'n ymwneud ag ardystio hawliadau a ffurflenni grant

Hawliadau a ffurflenni grant a amodwyd yn 2014-15

O'r 18 o hawliadau a ffurflenni grant ar gyfer 2014-15 a ardystiwyd gennym, amodwyd dau ohonynt o gymharu â naw yn 2013-14. Mae hyn yn cyfateb i 11 y cant o'r cyfanswm, sef gwelliant o gymharu â'r 35 y cant a amodwyd yn 2013-14. Roedd y materion a gafodd eu hamodi yn ymwneud â diffyg cymeradwyaeth ymlaen llaw mewn perthynas â throsglwyddiadau ac achosion o dalu croniadau yn hwyr.

Effeithiolrwydd trefniadau cydgysylltu grantiau

Cyflwynwyd pob un o'r 18 o hawliadau a ffurflenni ar gyfer 2014-15 yr oedd angen eu hardystio yn brydlon, sef gwelliant o gymharu â'r pedwar allan o 25 a gafwyd yn hwyr yn 2013-14. Cyflwynwyd y rhan fwyaf o'r hawliadau gyda phapurau gwaith o safon dderbyniol.

Materion sy'n ymwneud â hawliadau a ffurflenni grant penodol

17. Yn ogystal â'r materion cyffredinol a nodwyd uchod, rwyf yn crynhoi'r materion mwy sylweddol a nodwyd gennyf mewn perthynas â hawliadau a ffurflenni grant unigol yn **Atodiad 2**.

Gwaith arall a wnaed

18. Rwyf hefyd yn gyfrifol am archwilio'r canlynol:
- Harbwr Caerdydd;
  - Awdurdod Iechyd Porthladd Caerdydd;
  - Cydbwyllgor Archifau Morgannwg;
  - Prosiect Gwyrdd; a
  - Chonsortium Prynu Cymru.
19. Nodir fy ffi archwilio ar gyfer y gwaith hwn yn **Arddangosyn 5**.

Archwilio perfformiad

20. Nodir elfennau fy ngwaith archwilio perfformiad yn **Arddangosyn 4** ac fe'u cynlluniwyd er mwyn helpu i gyflawni'r amcanion lefel uchel [a nodwyd yn ein strategaeth gorfforaethol ar gyfer 2013-2016](#).

Arddangosyn 4: Elfennau o'm gwaith archwilio perfformiad

21. Mae llywodraeth leol yng Nghymru yn mynd drwy gyfnod o newid na welwyd mo'i debyg o'r blaen. Mae effeithiau caledi yn amlwg o hyd, bydd yn ofynnol i gyrff a archwilir fabwysiadu'r egwyddor datblygu cynaliadwy o fis Ebrill 2016, ac mae Bil Llywodraeth Leol (Cymru) drafft yn cynnig llai o gynghorau a fframwaith perfformiad newydd. Mae'r Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus wedi datgan yn gyhoeddus yr hoffai weld cyfundrefn archwilio newydd cyn cyflwyno'r amserlen ddeddfwriaethol gyda'r bwriad o gefnogi newid. Ym mis Ionawr eleni, fe'm hysbyswyd gan y gweinidog y byddai gostyngiad sylweddol yn y grant sy'n ategu fy ngwaith archwilio perfformiad llywodraeth leol o dan y Mesur.
22. Fodd bynnag, ar gyfer 2016-17, bydd y Mesur ar waith o hyd, a bydd angen i mi ystyried p'un a fydd awdurdodau yn cyflawni eu dyletswydd i wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus o hyd. Yr her i mi yn ystod y cyfnod hwn o ansicrwydd yw cydbwyso fy nyletswyddau statudol presennol, newydd ac arfaethedig â'r angen i barhau i gynnal archwiliadau ac asesiadau ystyrion a chymesur sy'n seiliedig ar risg.
23. Yn ystod gwanwyn 2016, byddaf yn cymryd rhan mewn ymgynghoriad gyda chyrrff gwasanaeth cyhoeddus i drafod y ffordd orau o gyflawni fy amrywiol ddyletswyddau tra'n sicrhau'r cydbwysedd mwyaf priodol ac ychwanegu gwerth drwy:
  - roi sicrwydd o ran y ffordd y caiff arian cyhoeddus ac asedau eu llywodraethu a'u gwarchod;
  - rhoi cipolwg defnyddiol o'r graddau y defnyddir adnoddau yn ddoeth i ddiwallu anghenion pobl; a
  - nodi a hyrwyddo ffyrdd y gellir gwella'r broses o ddarparu gwasanaethau cyhoeddus.

-
24. Gan ystyried yr holl ffactorau hyn, ni allaf fod yn benodol am fy rhaglen o waith archwilio perfformiad llywodraeth leol ar hyn o bryd. Rwyf wrthi'n ymdrin â'r elfennau ymarferol sy'n gysylltiedig â llunio rhaglen waith briodol, ac yn ystyried goblygiadau'r gostyngiad mewn cyllid grant gyda'r bwriad o sicrhau, hyd y gallaf, mai bach yr effaith andwyol ar awdurdodau lleol drwy ffioedd.
  25. Cyn gynted ag y bo'n ymarferol, byddaf yn ysgrifennu i gadarnhau fy rhaglen waith ar gyfer 2016-17.

Y ffi, y tîm archwilio a'r amserlen

Ffi

26. Nid yw Swyddfa Archwilio Cymru yn gwneud elw o ffioedd. O dan y ddeddfwriaeth, ni chaiff y ffioedd a godir fod yn uwch na'r gost lawn sy'n gysylltiedig â chyflawni'r swyddogaeth y codir y ffi amdani. Pennir y cyfraddau ffioedd er mwyn adennill y gost honno'n llawn. Ni fu unrhyw newid yn fy nghyfraddau ffioedd ar gyfer 2016 a bydd fy nhimau archwilio yn parhau i geisio sicrhau arbedion effeithlonrwydd yn eu harchwiliadau ac maent yn awyddus i weithio gyda chi mewn modd adeiladol yn hyn o beth.
27. Nodir eich ffi amcangyfrifedig ar gyfer 2016 yn [Arddangosyn 5](#) (ar dudalen 11). Mae'r ffigur hwn yn cynrychioli gostyngiad o bump y cant o gymharu â'r ffi a nodwyd yng nghynllun archwilio 2015.

Arddangosyn 5: Ffi archwilio

Maes archwilio	Ffi arfaethedig (£) ¹	Y ffi wirioneddol y llynedd (£)
Gwaith archwilio ariannol ¹	291,200	312,284
Gwaith archwilio perfformiad ²	108,774	108,774
Cyfanswm y ffi	399,974	421,058
Gwaith ardystio grantiau ³	80,500	87,125
Gwaith archwilio arall		
Harbwr Caerdydd ⁴	17,333	17,333
Awdurdod Iechyd Porthladd Caerdydd ⁴	2,373	2,373
Cydbwyllgor Archifau Morgannwg ⁴	2,373	2,373
Prosiect Gwyrdd ⁴	2,373	2,373
Consortium Prynu Cymru ⁴	2,373	2,373
Cyfanswm ffioedd ar gyfer gwaith archwilio arall	26,825	26,825

Nodiadau:

¹ Yn daladwy rhwng mis Tachwedd 2015 a mis Hydref 2016.

² Yn daladwy rhwng mis Ebrill 2016 a mis Mawrth 2017.

³ Yn daladwy wrth i'r gwaith gael ei wneud.

⁴ Yn daladwy ar ôl cwblhau'r gwaith archwilio.

28. Bydd y broses gynllunio yn un barhaus, ac efallai y bydd angen newid fy rhaglen o waith archwilio ac, felly, y ffi os bydd unrhyw risgiau newydd allweddol yn codi. Ni fyddaf yn gwneud unrhyw newidiadau heb eu trafod â'r Cyngor yn gyntaf.
29. Ceir rhagor o wybodaeth am fy [ngraddfeydd ffioedd a'r broses o bennu ffioedd ar wefan Swyddfa Archwilio Cymru](#).

---

¹ Nid yw'r ffioedd a ddangosir yn y ddogfen hon yn cynnwys TAW, gan na chodir TAW arnoch mwyach.

Tîm archwilio

30. Ceir crynodeb o brif aelodau fy nhîm, ynghyd â'u manylion cyswllt, yn **Arddangosyn 6**.

Arddangosyn 6: Fy nhîm

Enw	Rôl	Rhif cyswllt	Cyfeiriad e-bost
Ann-Marie Harkin	Cyfarwyddwr Ymgysylltu/Arweinydd Ymgysylltu – Archwilio Ariannol	02920 320500	ann-marie.harkin@audit.wales
Alan Morris	Arweinydd Ymgysylltu – Archwilio Perfformiad	02920 320500	alan.morris@audit.wales
Janet McNicholas	Rheolwr Archwilio Ariannol	02920 872259 02920 872258	janet.mcnicholas@audit.wales
Jon Martin Roy Blake	Arweinwyr y Tîm Archwilio Ariannol	02920 872259 02920 872258	jon.martin@audit.wales roy.blake@audit.wales
Non Jenkins	Rheolwr Archwilio Perfformiad	02920 320500	non.jenkins@audit.wales
Chris Pugh	Arweinydd Archwilio Perfformiad	02920 320523	chris.pugh@audit.wales

31. Gallaf gadarnhau bod holl aelodau fy nhîm yn annibynnol ar y Cyngor a'ch swyddogion. At hynny, nid wyf yn ymwybodol o unrhyw wrthdaro buddiannau posibl y mae angen i mi dynnu eich sylw ato.

Amserlen

32. Byddaf yn cyflwyno adroddiadau, neu allbynnau eraill y cytunwyd arnynt, i'r Cyngor sy'n ymdrin â'r meysydd gwaith a nodir yn y ddogfen hon. Nodir fy ngherrig milltir allweddol yn [Arddangosyn 7](#).

Arddangosyn 7: Amserlen

Allbwn arfaethedig	Gwaith a wnaed	Llunio'r adroddiad terfynol
Cynllun Archwilio 2016	Ionawr/Chwefror 2016	Mawrth 2016
Gwaith cyfrifon ariannol: <ul style="list-style-type: none"> Adroddiad ar yr Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol Barn ar y Datganiadau Ariannol Memorandwm Cyfrifon Ariannol	Chwefror – Medi 2016	Medi 2016 Medi 2016 Hydref 2016
Gwaith perfformiad: <ul style="list-style-type: none"> Ni allaf fod yn benodol am fy rhaglen o waith archwilio perfformiad llywodraeth leol ar hyn o bryd	Ebrill 2016 i fis Mawrth 2017	Cyn gynted ag y bo'n ymarferol, byddaf yn ysgrifennu i gadarnhau fy rhaglen waith ar gyfer 2016-17.
Cynllun Archwilio 2017	Ionawr 2017	Chwefror 2017

* Yn amodol ar gymeradwyo'r canfyddiadau drafft mewn modd amserol gyda'r Cyngor.

Datblygiadau yn y dyfodol i'm gwaith archwilio

33. Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (y Ddeddf) yn ei gwneud yn ofynnol i mi gynnal archwiliad o bob un o'r cyrff cyhoeddus a ddynodir yn y Ddeddf a darparu adroddiad i'r Cynulliad Cenedlaethol erbyn 2020.
34. Fel y nodir ym [mharagraff 25](#), byddaf yn ymgynghori ar fy ymateb arfaethedig i'r Ddeddf yn ystod gwanwyn 2016. Bydd yr ymgynghoriad hwn yn cynnwys ymrwymiad i ymgysylltu a chydweithio â chyrff cyhoeddus i ddatblygu dull archwilio sy'n drylwyr, yn ystyrlon ac yn gymesur. Bwriadaf ddefnyddio 2016-17 fel blwyddyn drosiannol lle y bydd fy nhimau yn gweithio gyda nifer gyfyngedig o gyrff cyhoeddus i ddatblygu a phrofi fy null.
35. Wrth i ni gadarnhau ein dulliau archwilio ac ymateb i ymgynghori parhaus gan Lywodraeth Cymru, byddwn yn siarad â chyrff a archwilir am y goblygiadau i'w ffioedd o 2017-18 ymlaen ac yn ystyried modelau ariannu amgen â Phwyllgor Cyllid y Cynulliad Cenedlaethol nesaf.

Atodiad 1

Priod gyfrifoldebau

Archwilio ariannol

Fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2013, mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi fy mhwerau a'm dyletswyddau i gynnal eich archwiliad ariannol. Fy nghyfrifoldeb i yw cyhoeddi tystysgrif ac adroddiad ar y datganiadau ariannol sy'n cynnwys barn ar y canlynol:

- Eu 'cywirdeb a'u tegwch', gan roi sicrwydd eu bod:
  - yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol pa un a gawsant eu hachosi drwy dwyll neu wall;
  - yn cydymffurfio â'r gofynion statudol a gofynion cymwys eraill; ac
  - yn cydymffurfio â'r holl ofynion perthnasol ar gyfer cyflwyno a datgelu o ran cyfrifyddu.
- Cysondeb y wybodaeth yn yr Adroddiad Blynyddol â'r datganiadau ariannol.

Mae'n rhaid i mi hefyd ddatgan drwy eithriad os nad yw'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cydymffurfio â'r gofynion, os na chadwyd cofnodion cyfrifyddu cywir, os na wnaed y datgeliadau gofynnol ar gyfer cydnabyddiaeth a thrafodion eraill neu os nad wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn ei gwneud yn ofynnol i mi asesu a yw'r Cyngor wedi gwneud trefniadau priodol i sicrhau darbodusrwydd, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd o ran ei ddefnydd o adnoddau. Er mwyn cyflawni hyn, ystyriaif y canlynol:

- canlyniadau'r gwaith archwilio a wnaed ar y datganiadau ariannol;
- system rheolaeth fewnol y Cyngor, fel y nodir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol a'm hadroddiad cysylltiedig;
- canlyniadau gwaith arall a wnaed gan gynnwys gwaith a gynhaliwyd o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 (y Mesur), ardystiadau o hawliadau a ffurflenni, ac ymarferion paru data;
- canlyniadau gwaith cyrff adolygu allanol eraill, lle bo hynny'n berthnasol i'm cyfrifoldebau; ac
- unrhyw waith arall sy'n ymdrin â materion nas cwmpeisir gan yr uchod, ac yr wyf o'r farn ei fod yn angenrheidiol i gyflawni fy nghyfrifoldebau.

Mae Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 yn nodi hawliau'r cyhoedd ac etholwyr i archwilio datganiadau ariannol y Cyngor a dogfennau cysylltiedig, gofyn cwestiynau i mi, fel yr Archwilydd Penodedig, am y cyfrifon a, lle y bo'n briodol, herio eitemau yn y cyfrifon. Rhaid i mi hefyd ystyried pa un a ddylwn lunio adroddiad, er budd y cyhoedd, ar unrhyw fater a ddaw i'm sylw wrth i mi gynnal yr archwiliad.

Nid yw fy ngwaith archwilio yn rhyddhau rheolwyr, na'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, o'u cyfrifoldebau sy'n cynnwys:

- paratoi'r datganiadau ariannol a'r Adroddiad Blynyddol yn unol â safonau a chanllawiau cyfrifyddu cymwys;

-
- cadw cofnodion cyfrifyddu cywir;
  - sicrhau rheoleidd-dra trafodion ariannol; a
  - sicrhau gwerth am arian o ran y defnydd o adnoddau.

Mae'r rheolwyr yn cytuno i roi'r canlynol i mi:

- mynediad i'r holl wybodaeth y mae'r rheolwyr yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i'r gwaith o baratoi'r datganiadau ariannol megis cofnodion, dogfennaeth a materion eraill;
- gwybodaeth ychwanegol y gallaf ofyn amdani gan y rheolwyr er mwyn cynnal yr archwiliad; a
- mynediad anghyfyngedig i unigolion o fewn y Cyngor y byddaf yn penderfynu ei bod yn angenrheidiol cael tystiolaeth archwilio ganddynt.

Bydd angen i'r rheolwyr roi datganiadau ysgrifenedig i mi er mwyn cadarnhau'r canlynol:

- eu bod wedi cyflawni eu cyfrifoldebau ar gyfer paratoi'r datganiadau ariannol;
- bod pob trafodyn wedi'i gofnodi ac wedi'i adlewyrchu yn y datganiadau ariannol;
- bod y wybodaeth a roddwyd i mi er mwyn cynnal yr archwiliad yn gyflawn; ac
- ategu tystiolaeth archwilio arall sy'n berthnasol i'r datganiadau ariannol neu honiadau penodol yn y datganiadau ariannol os ystyriaf fod hynny'n angenrheidiol neu os yw'n ofynnol o dan y Safonau Rhyngwladol ar Archwilio.

Archwilio perfformiad

Mae'r Mesur yn gosod dyletswydd gyffredinol ar awdurdodau gwella i 'wneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus wrth gyflawni [eu] swyddogaethau'. Mae hefyd yn gosod gofynion penodol ar awdurdodau i bennu amcanion gwella, ac i gyhoeddi cynlluniau gwella blynyddol ac asesiadau o berfformiad. Diffinnir awdurdodau gwella fel cynghorau sir a chynghorau bwrdeistref sirol, awdurdodau parciau cenedlaethol, ac awdurdodau tân ac achub.

Mae'r Mesur hefyd yn ei gwneud yn ofynnol i mi gynnal asesiad gwella ar gyfer pob awdurdod gwella bob blwyddyn, er mwyn pennu a yw'r awdurdod yn debygol o gydymffurfio â'i ddyletswydd gyffredinol a gofynion y Mesur. Rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol hefyd gynnal archwiliadau i nodi pa un a yw'r awdurdod wedi cyflawni ei ddyletswyddau o ran gwella, cynllunio ac adrodd.

O dan rai amgylchiadau gall yr Archwilydd Cyffredinol hefyd gynnal arolygiadau arbennig (o dan adran 21), y bydd yn cyflwyno adroddiad i'r awdurdodau a'r Gweinidogion perthnasol mewn perthynas â hwy, ac y gall eu cyhoeddi (o dan adran 22). Bydd yr Archwilydd Cyffredinol yn crynhoi'r adroddiadau archwilio ac asesu yn ei Adroddiad Gwella Blynyddol cyhoeddedig (o dan adran 24). Bydd yr adroddiad hwn hefyd yn crynhoi unrhyw adroddiadau ar arolygiadau arbennig.

Atodiad 2

Crynodeb o waith ardystio hawliadau grant

Enw'r cynllun	Cyfnod y cynllun	Cyfanswm/gwariant blynyddol	Materion a nodwyd yn 2014-15
Cymhorthdal Budd-dal Tai	2014-15	£151,943,937	Dim materion sylweddol, ond gwnaed diwygiad i'r hawliad o ganlyniad i fater technegol na chafodd unrhyw effaith ar gyfanswm gwerth yr hawliad.
Ysgolion yr 21ain ganrif	2014-15	£2,743,278	Ni chwblhawyd yr hawliad yn gywir. Ni chafodd y diwygiadau a ddeilliodd o hynny unrhyw effaith o ran gwerth.
Prosiect Adfywio Butetown	2007-13	£397,755	Dim.
Dechrau'n Deg - Refeniw	2014-15	£8,448,092	Diwygiwyd yr hawliad er mwyn dileu gwariant yr aed iddo y tu allan i 2014-15 ac fe'i hamodwyd gan na ofynnwyd am gymeradwyaeth gan Lywodraeth Cymru ar gyfer trosglwyddiadau.
Dechrau'n Deg - Cyfalaf	2014-15	£2,515,908	Ni chwblhawyd yr hawliad yn gywir. Ni chafodd y diwygiadau a ddeilliodd o hynny unrhyw effaith o ran gwerth.
Teuluoedd yn Gyntaf	2014-15	£5,401,077	Dim.
Cronfa Weithredu ar Gamddefnyddio Sylweddau	2014-15	£3,646,679	Dim.

Enw'r cynllun	Cyfnod y cynllun	Cyfanswm/gwariant blynyddol	Materion a nodwyd yn 2014-15
Cymhorthdal y Cyfrif Refeniw Tai	2014-15	£14,676,193	Gwnaed addasiad ar gyfer gwall cyfrifo a wnaed yn ystod y flwyddyn flaenorol hefyd.
Cyfraniad Terfynol Ardrethi Annomestig	2014-15	£173,425,351	Dim.
Rheoli Gwastraff yn Gynaliadwy	2014-15	£7,390,126	Dim.
Ffurflen Pensiynau Athrawon	2014-15	£26,871,929	Dim.
Cymunedau yn Gyntaf - Clwstwr Dwyrain Caerdydd	2014-15	£639,485	Diwygiwyd yr hawliad hwn er mwyn dileu gwariant a oedd yn ymwneud â'r flwyddyn flaenorol.
Cymunedau yn Gyntaf - Clwstwr Gorllewin Caerdydd	2014-15	£793,412	Mae angen gwella ansawdd y papurau gwaith a'r wybodaeth ategol a ddarperir gan dîm rheoli trydydd parti'r clwstwr.
Cymunedau yn Gyntaf - Clwstwr BRG	2014-15	£694,538	Gwnaed diwygiadau i'r hawliad. Mae angen gwella ansawdd y papurau gwaith a'r wybodaeth ategol a ddarperir gan dîm rheoli trydydd parti'r clwstwr.
Cymunedau yn Gyntaf - Clwstwr STAR	2014-15	£744,385	Gwnaed diwygiadau i'r hawliad. Mae angen gwella ansawdd y papurau gwaith a'r wybodaeth ategol a ddarperir gan dîm rheoli trydydd parti'r clwstwr.
Datblygu'r Gweithlu Gofal Cymdeithasol	2014-15	£830,138	Dim.
Y Gronfa Trafnidiaeth Leol	2014-15	£1,687,000	Ni ofynnwyd am gymeradwyaeth gan Lywodraeth Cymru ar gyfer trosglwyddiadau a wnaed o fewn yr hawliad.

Enw'r cynllun	Cyfnod y cynllun	Cyfanswm/gwariant blynyddol	Materion a nodwyd yn 2014-15
Teithio Rhatach am Ddim i'r Henoed a Phobl Anabl ar Wasanaethau Bws Lleol yng Nghymru	2014-15	£10,584,922	Dim mewn perthynas â'r hawliad. Fodd bynnag, mae angen gwella'r broses ar gyfer coladu data ar y defnydd o Smartcard (tocyn bws electronig).

Atodiad 3

Astudiaethau gwerth am arian cenedlaethol

Efallai y bydd gan y Cyngor hefyd ddi-ddordeb yn yr archwiliadau gwerth am arian cenedlaethol a gynhelir gennyf, y bydd rhai ohonynt yn arbennig o berthnasol i lywodraeth leol, ac efallai'n cynnwys casglu tystiolaeth ar draws llywodraeth leol. Ariennir yr astudiaethau hyn gan y Cynulliad Cenedlaethol. Cyflwynir adroddiadau i Bwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad Cenedlaethol i'w helpu i graffu ar wariant cyhoeddus ac o bosibl i hwyluso trefniadau craffu pwyllgorau eraill y Cynulliad Cenedlaethol.

Mae'r tabl isod yn cwmpasu'r holl waith mewn perthynas ag astudiaethau gwerth am arian sydd ar y gweill ar hyn o bryd. Mae'r rhaglen hon yn cynnwys crynodebau Cymru gyfan o'r gwaith archwilio a wnaed yn lleol yn y GIG ac archwiliadau ymatebol o feysydd penodol sy'n peri pryder i'r cyhoedd a godwyd â mi. Yn ogystal â'r gwaith a amlinellir isod, mae'n bosibl y byddaf yn penderfynu paratoi adroddiadau cenedlaethol eraill yn ystod y flwyddyn a fydd yn crynhoi gwaith archwilio lleol neu a fydd yn seiliedig ar ganfyddiadau archwiliadau ymatebol. Cyflwynir adroddiadau diweddar pellach ar fy rhaglen o astudiaethau gwerth am arian i chi o fewn yr adroddiadau cynnydd rheolaidd a baratoir gan fy nhîm.

Pwnc	Amserlen gyhoeddi ddisgwyliedig
Llywodraeth Cymru yn caffael a pherchnogi Maes Awyr Caerdydd	Diwedd Ionawr 2016
Datblygiad Cyfoeth Naturiol Cymru	Dechrau Chwefror 2016
Theatrau llawdriniaethau	Chwefror 2016
Effaith ymarfer preifat ar ddarpariaeth y GIG	Chwefror 2016
Cronfa Fuddsoddi Gwyddorau Bywyd Cymru	Mawrth 2016
Ymatebion Llywodraeth Cymru i argymhellion archwilio (memorandwm ar gyfer y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus)	Gwanwyn 2016
Rheoli'r perygl o lifogydd ac erydu arfordirol	Gwanwyn 2016
Gwasanaethau rheilffyrdd	Gwanwyn 2016
Llywodraethu Llyfrgell Genedlaethol Cymru	Gwanwyn 2016
Goruchwyliaeth Llywodraeth Cymru o gyllid a darpariaeth sefydliadau addysg bellach	Hydref 2016

Pwnc	Amserlen gyhoeddi ddisgwyliedig
Caffael cyhoeddus (gan gynnwys datblygu'r Gwasanaeth Caffael Cenedlaethol)	Gaeaf 2016
Ymyrraeth gynnar a newid ymddygiad	Gwanwyn/haf 2017 ²
Ymyriadau Llywodraeth Cymru mewn llywodraeth leol	I'w gadarnhau ³

Yn ystod y misoedd diwethaf, bûm yn ystyried cynnwys nifer o astudiaethau newydd ar y canlynol fel rhan o'm rhaglen:

- Gwasanaeth Gwybodeg GIG Cymru;
- buddsoddiad cyfalaf mewn ysgolion (rhaglen ysgolion yr 21ain Ganrif) a lleoedd ysgol;
- cyllid addysg bellach;
- rheoli gwastraff;
- rhaglen Cefnogi Pobl; a
- gallu pobl nad Cymraeg neu Saesneg yw eu mamiaith a'r rheini a all fod o dan anfantais ac na allant fanteisio ar wasanaethau cyfieithu ar y pryd arbenigol i gael gafael ar wasanaethau cyhoeddus.

Ac eithrio'r astudiaeth addysg bellach y cyfeirir ati yn y tabl uchod, ni chadarnhawyd cynlluniau pendant ar gyfer yr astudiaethau newydd hyn, er bod gwaith pennu cwmpas cychwynnol yn mynd rhagddo.

² Mae fy rhaglen o waith arfer da yn cynnwys prosiect a fydd yn anelu at ystyried yr amrywiaeth o waith newid ymddygiad ar draws gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru a chyfleoedd i wella arfer, cyflawni canlyniadau gwell i ddinasyddion a sicrhau gwell gwerth am arian. Bydd y prosiect yn cynnwys amrywiaeth o ddigwyddiadau ymgysylltu a threfniadau ar gyfer datblygu cymuned ymarfer i rannu dysgu a phrofiad. Rwyf yn rhagweld y bydd y wybodaeth a'r dystiolaeth a gesglir drwy'r gwaith hwn yn ategu'r broses o lunio adroddiad ar y pwnc, er nad yw'r adroddiad hwn yn debygol o fod ar ffurf adroddiad archwilio traddodiadol ac nad yw'n debygol o gael ei baratoi tan hanner cyntaf 2017.

³ Bu'r cynlluniau ar gyfer y gwaith hwn yn cael eu hailystyried yn dilyn yr adolygiad a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru o ymyriadau Sefydliad Polisi Cyhoeddus Cymru mewn perthynas ag Ynys Môn, ac er mwyn ystyried goblygiadau'r cynlluniau i ddiwygio llywodraeth leol ar gyfer y gwaith.

Wales Audit Office
24 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ

Tel: 029 2032 0500

Fax: 029 2032 0600

Textphone: 029 2032 0660

E-mail: info@audit.wales

Website: www.audit.wales

Swyddfa Archwilio Cymru
24 Heol y Gadeirlan
Caerdydd CF11 9LJ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn Testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru